

Natuur.oriolus

bpost

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Retouradres: Natuurpunt,
Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

VLAAMS DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR ORNITHOLOGIE | APRIL-MEI-JUNI 2016 | JG 82 | NR 2
NATUURPUNT | COXIESTRAAT 11 | B-2800 MECHELEN

natuurpunt
Studie

Impact ruilverkaveling op
Grauwe Klauwier

1

Witte Buizerd

42

Rapport zeldzaamheden
2014 & 2015

47

Resultaat telling overwinterende Roeken in de Denderstreek in december 2014

Roek *Corvus frugilegus*. 28 december 2007. Galmaarden (VB) (Foto: Wouter Faveyts)

In de Denderregio is de Roek *Corvus frugilegus* gekend als doortrekker en wintergast. Van oktober tot maart kan de soort worden waargenomen. Buiten die periode is het een grote zeldzaamheid. Het feit dat de Roek in de regio alleen voorkomt als doortrekker en wintergast geeft de gelegenheid om te onderzoeken hoe het met de soort gaat als doortrekker en wintergast, zonder dat het beeld wordt beïnvloed door lokale broedvogels die 's winters ter plekke blijven. Wellicht hebben de Roeken in de streek voor het grootste deel een oostelijke herkomst.

In december 2014 organiseerde vogelwerkgroep Cinerea een eenmalig telproject voor de soort. Het doel was om een idee te krijgen van de verspreiding en de aantallen van overwinterende Roeken in de Denderregio. Een groot deel van de regio werd onderzocht door een 25-tal waarnemers. Roeken bleken verspreid in het hele werkingsgebied voor te komen. Meer in detail bekeken komt echter een genuanceerder beeld naar voor en blijkt de verspreiding nogal gefragmenteerd te zijn. Kleine verspreidingskernen wisselen af met grote gebieden met amper of geen Roeken. Op niveau van hokken van 1 km² kwam de soort in nauwelijks 15% van de hokken voor.

In totaal werden 1236 Roeken geteld. Rekening houdend met hiaten in het telwerk kan de winterpopulatie op basis van het resultaat van de telling geschat worden op 1400 - 1500 vogels. Een mooi cijfer, maar vrijwel zeker een gevoelige afname ten opzichte van enkele decennia geleden. Hoewel we niet beschikken over een vergelijk-

bare gebiedsdekkende telling uit het verleden, blijkt uit losse waarnemingen en tellingen uit deelgebieden in de regio dat de aantallen minstens tot in de jaren '90 aanmerkelijk hoger lagen. Destijds waren meerdere grote slaappleaatsen bekend van groepen tot ca. 1000 Roeken. Dergelijke slaappleaatsen zijn nu niet meer bekend. Er mag onder enig voorbehoud worden aangenomen dat de winterse Roekenpopulatie op het einde van de 20ste eeuw minstens 2000 vogels telde. Dat zou neerkomen op een afname van minstens 25% op minder dan 20 jaar tijd. Als we het aantal getelde Roeken afzetten tegen de totale oppervlakte van het werkingsgebied (542 km²) komen we uit op een aantal van 2,2 Roeken per km². Als de schatting van 1400 - 1500 exemplaren wordt gebruikt gaat dit lichtjes de hoogte in tot 2,5 - 2,7 Roeken per km². Zoals vermeld komt de soort echter niet homogeen gespreid, maar wel lokaal geclusterd op favoriete locaties voor.

Een steekproef van 614 Roeken leverde 28% eerstejaars vogels op, tegenover 72% vogels in hun tweede jaar of ouder. Het aandeel eerstejaars vogels was hoger dan verwacht op basis van losse waarnemingen en indrukken van de vorige jaren. Blijkbaar vinden nog altijd aanzienlijke aantallen jonge Roeken de weg naar verafgelegen wintergebieden. Roeken zoeken hun voedsel bij voorkeur op historisch permanente graslanden. Dat kwam duidelijk naar voor tijdens het onderzoek van de vogelwerkgroep in december 2014. Daarbij werd bij een representatieve steekproef ook aandacht besteed aan het biotoop waarin de vogels foerageerden. Maar liefst 88% van

de waargenomen Roeken zocht voedsel in graslanden. Het ging veelal om percelen die al zeer lang dienst doen als grasland en die een gevarieerde, bultige structuur vertoonden. Het is aannemelijk dat het bodemleven in dergelijke graslanden voor Roeken naar verhouding meer voedsel oplevert. Een andere geliefde voedselbron wordt gevormd door walnoten. Roeken weten feilloos notenbomen te lokaliseren. Het zijn echte gewoontedieren. Bepaalde graslanden trekken jaar na jaar groepen Roeken aan. Gelet op de plaatstrouw aan het wintergebied en het feit dat Roeken behoorlijk oud kunnen worden, gaat het wellicht om dezelfde vogels die jaar na jaar terugkeren naar plekjes die ze kennen en waarvan ze weten dat er voldoende voedsel te rapen valt. Dat bleek ook duidelijk uit het onderzoek van de vogelwerkgroep: gekende gebieden waar al jaren Roeken worden gezien wisselen af met grote gebieden waar geen Roek te bespeuren valt.

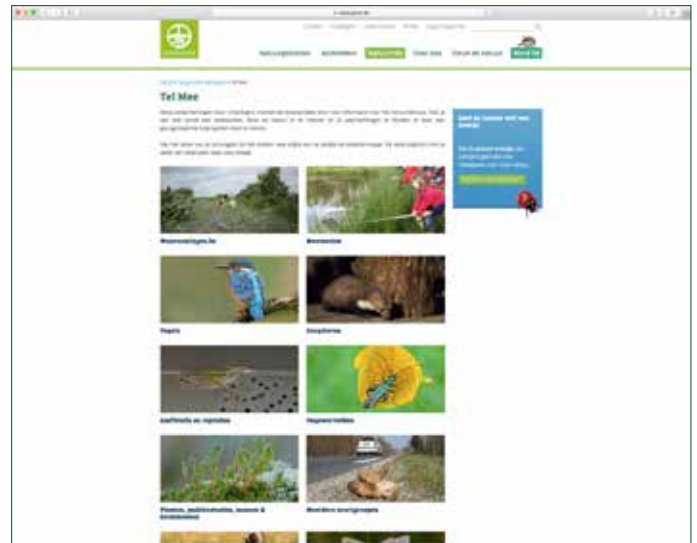
Broeden doen ze in de Denderstreek niet en voor zover bekend hebben ze dat in recente tijden ook nooit gedaan. Een recente bescheiden maar duidelijke toename van waarnemingen in de zomerperiode zou kunnen wijzen op een mogelijke toekomstige vestiging als broedvogel.

Een uitgebreider verslag van de telling in december 2014 kan worden gedownload op de website van vogelwerkgroep Cinerea of kan in pdf-formaat worden opgevraagd bij Wouter Faveyts.

Wouter Faveyts, Watermuntweg 10, B- 9820 Merelbeke,
wouter.faveyts@telenet.be
Vogelwerkgroep Cinerea

Tellingen uitgevoerd?

Voerde je dit jaar tellingen uit in het kader van Algemene Broedvogels Vlaanderen (ABV) of Avimap? Neem niet het risico gegevens te verliezen en verwerk zo snel mogelijk al je tellingen in de daarvoor voorziene databanken. Op www.telme.be vind je de nodige links naar de invoerportalen.

Zomertortel in de schijnwerper op de Belgische Vogeldag

De dramatische achteruitgang van de Zomertortel is iets wat ieder van ons opvalt... en aanbelangt. De bedreigingen die de Zomertortel parten spelen nemen immers heel wat andere soorten mee in het kielzog. Ook in het momenteel lopende fondsenwervingsproject voor het Sahelproject Living on the Edge is de Zomertortel de symboolsoort bij uitstek. Het zal je dus niet verbazen dat de Zomertortel de nodige aandacht zal krijgen op de volgende editie van de Belgische Vogeldag op 21 januari 2017. Daar zal RSPB-expert Tony Morris (UK) van Operation Turtle Dove ons meer vertellen over de bedreigingen, onderzoeken en beschermingsprojecten die momenteel worden opgezet rond de Zomertortel.

Ook de bekende Zweedse ornitholoog Per Alström, auteur van o.m. Pipits and Wagtails en ontdekker van verschillende nieuwe soorten voor de wetenschap, is hoofdspreker op de 17de editie. Het volledige programma en de onderwerpen worden in het volgende nummer van Natuur.oriolus bekend gemaakt.

Belangrijke data

- 17-17 juli 2016: **Telling Invasieve Zomerganzen**
 Zaterdag 1 oktober 2016: **Eurobirdwatch: Eerste simultaantrektelling 2016**
 Zondag 16 oktober 2016: **Tweede simultaantrektelling 2016**